

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Veroniky Žaloudkové

Satira, slovní hříčky a metafora v díle Francisca de Quevedo

Veronika Žaloudková zvolila téma velmi nesnadné. Španělská barokní literatura staví před dnešního čtenáře řadu překážek a úskalí a v případě dvou výrazných literárních stylů – kulteranismu a konceptismu – je to obzvlášť patrné. Kladly důraz na vědomosti publika a úmyslně si pohrávaly s hermetičností literárního textu. V Quevedově případě tomu tak je díky hustotě a hloubce konceptů, které zachycují velmi složité ideje. K tomu se přidává výrazná satirická a ironická poloha, která ještě více znejišťuje významy výpovědí. Přesto se autorka rozhodla vydat právě touto cestou a podívat se na Quevedovo dílo prizmatem různých jazykových prostředků – jak ukazuje titul práce.

Postupuje od historického kontextu, přes krátké uvedení autora a pojmu manýrismu až ke zkoumaným jevům. Ústřední část práce se tak v jednotlivých kapitolách soustřeďuje na problematiku satiry, metafor a slovních hříček. Veronika Žaloudková se neomezuje na zkoumání projevů těchto jevů v Quevedových textech; nejprve se snaží dané elementy definovat a klasifikovat, vystihnout stěžejní momenty jejich vývoje a ukázat, jaká je jejich funkce v Quevedově díle.

Cíl je to velmi ambiciózní, což s sebou nese jistá negativa. Práce totiž obsahuje řadu zajímavých myšlenek a nápadů, ale bohužel se někdy rozplývají v záplavě nejasně formulovaných tvrzení, kterým navíc chybí zdůvodnění či vysvětlení; např. na s. 57 autorka tvrdí, že „jedním z paradoxů v Quevedově díle je fakt, že satira útočí na osoby a situace náležící do reálného světa, který se neustále proměňuje“. Jak máme tuto větu chápat? Jindy zase chybí definice určitých pojmů – např. když autorka hovoří o „obrácenosti“ světa (s. 23). K tomu se přidávají některé – dle mého – chybné formulace a vazby: „Drahý žlutý kov byl alchymistům *trnem v oku*“ (s. 37), Luciferův *harém* (s. 52), aj. Taktéž výraz „ozvíření“ postav (s. 59) nepovažuji za šťastný vzhledem k tomu, že běžně užíváme termín „animalizace“. Rovněž tvrzení „hra se slovy pochází z francouzského calembour“ (s. 69) má asi znamenat něco jiného: že hra se slovy nazýváme výrazem pocházejícím z francouzštiny, kalambúr. (Při redakci textu si autorka taktéž opakovaně nevěnovala špatného použití předchozí/následující, když komentuje úryvky (např. s. 70).

Poslední kapitola „Závěr“ se zněním shoduje se španělským resumé, což by nemělo být to samé. V závěru nejde ani tak o rekapitulaci práce, jako spíše o konstatování původních tezí a jejich konfrontaci s dosaženými závěry bádání.

Veronika Žaloudková přes jisté nedostatky předložila zajímavou práci, která se dle mého zabývá zbytečně obsáhlým a rozsáhlým tématem a které by svědčilo užší zaměření. Zaujala mě např. část věnovaná postavám, kde autorka sice stručně, ale poutavě zmapovala různé lidské typy a povolání, které jsou opakovaně předmětem Quevedovy satiry, a poukázala i na fakt, že nejde jen o „reálná“ řemesla a funkce, ale i o postavy historické či dokonce personifikaci určitých symbolů, např. smrti.

K této problematice bych se ráda vrátila k diskusi, stejně jako k definici barokního manýrismu, která mi nepřipadala zcela jasná – jaký je dle autorky vztah manýrismu ke

konceptismu a kulteranismu? Ne zcela šťastné se mi zdá pojmenování kapitoly „barokní manýry“, vzhledem k pejorativnímu významu, který termín „manýry“ v češtině má a který většinou neodkazuje k umělecké oblasti.

Oceňuji práci se sekundární literaturou, která je rozsáhlá a obsahuje řadu teoretických prací zabývajících se literárními žánry, textem, apod. Vložení několika obrazových příloh, které dokreslují dobové chápání Quevedem zesměšňovaných povolání je nápadité.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *velmi dobře*.

Praha, 9. 6. 2015

Mgr. Dora Poláková Ph. D.